

IMARAT HÁM INSHAATLARDI JOYBARLAW: ARXITEKTURA DIZAYNI, IMARATLARDIŃ FUNKCIONAL HÁM ESTETIKALIQ TÁREPLERI

Sayımbetova Nasiba Zinatdinovna

QMU Qurılıs fakulteti

Assistent

Busakova Shaxnoza Azamat qızı

QMU Qurılıs fakulteti

Imarat hám inshaat qurılısı qániygeligi 3- kurs studentı

Annotatsiya: Imarat hám inshaatlardı joybarlaw arxitektura hám qurılıs tarawındaǵı áhmiyetli processlerden biri. Bul process tek texnikalıq hám ekonomikalıq táreplerdi emes, al imaratlardıń estetikalıq hám funkcional talaplarǵa juwap beriwin de óz ishine aladı. Joybarlawdıń tiykarǵı maqseti, imarat yamasa obekttiń tek ǵana jumıs nátiyjeliligini emes, al onıń estetikalıq gózzallıǵın da jaratıw bolıp tabıladı. Bul maqalada, imarat hám inshaatlardıń arxitekturalıq dizaynı, funkcional hám estetikalıq tárepleri talqılanadı, sonday-aq, joybarlaw procesinde nátiyjeli qatnaslar hám mısallar keltiriledi.

Tayanish sózler: Imarat joybarlaw, arxitektura dizaynı, estetikalıq tárepleri, funkcional talaplar, qurılıs texnologiyaları, zamanagóy imaratlar, joybarlaw procesi.

Kirisiw

Imarat hám inshaatlardı joybarlaw - arxitektura, qurılıs hám injenerlik tarawlarınıń integraciyalasqan procesi. Bul process tek imarattıń kórinisi yamasa sırtqı dizaynın jaratıw menen sheklenbesten, al onıń ishki jaylasıwı, funkcionallıq imkaniyatları hám qorshaǵan ortalıqqa beyimlesiw sheńligi sıyaqlı faktorlardı da óz ishine aladı. Arxitektura dizaynı tek ǵana estetikalıq kórinisti emes, al imarattıń islew nátiyjeliligini, onıń paydalanıwshıları ushın qolaylı hám qáwipsiz bolıwın támiyinlewge qaratılǵan. Imarattı joybarlawda hám estetikalıq, hám funkcionallıq talaplardıń úylesiwini tek ǵana imarattıń fizikalıq kórinisini emes, al onıń jámiyet hám qorshaǵan ortalıq penen integraciyasını da belgileydi.

Joybarlaw procesinde arxitektorlar hám qurılıs qánigeleri, paydalanıwshılardıń talapların, imarattıń belgilengen maqsetke sáykes keliwin hám ekonomikalıq táreplerin esapqa alıwı zárúr.

Hár bir imarat yamasa inshaat óziniń anıq maqsetine qarap joybarlanadı: ofis imaratları ushın nátiyjeli jumıs ortalıǵı, jasaw orınları ushın bolsa ózine tán qáwipsizlik hám qolaylıqlar jaratıladı. Sonday-aq, zamanagóy qurılıs

processlerinde ekologiyalıq tazalıq hám energiya nátiyjeliligin támiyinlew talaplarına da úlken itibar qaratılmaqta.

Búgingi kúnde arxitektura dizaynında texnologiyalıq innovacijalar hám jańa qurılıs materialların qollanıw arqalı qurılıs procesiniń nátiyjeliligi hám ekologiyalıq turaqlılıǵı arttırılmaqta. Qurılıs tarawında jumıs alıp barıp atırǵan arxitektorlar, injenerler hám qurılısshılar, sonday-aq, ekonomikalıq hám ekologiyalıq faktorlardı esapqa alǵan halda, zamanagóy hám qolaylı imaratlar jaratıwǵa umtılıp atır. Imarattı joybarlawdaǵı eń áhmiyetli máselelerden biri - arxitektura hám qurılıstıń estetikalıq hám funkcionál táreplerin muwapıqlastırıp bolıp esaplanadı. Basqasha aytqanda, joybar tek ǵana sırtqı kóriniske baylanıslı bolmay, onıń qorshaǵan ortalıqqa beyimlesiwi, paydalanıwshılar ushın qolaylılıǵı hám uzaq múddetli islew imkaniyatların da támiyinlewi kerek.

Imarat hám inshaatlardı joybarlawda arxitekturalıq, funkcionál hám estetikalıq tárepler arasındaǵı teń salmaqlılıqtı tabiw, hár bir joybar ushın ayrıqsha itibardı talap etedi. Hár bir joybar ózine tán bolıp, onıń dizaynı, materiallar tańlawı, qurılıs texnologiyaları hám juwmaqlawshı nátiyje tek ǵana imarattıń funkciyasın emes, al onıń jámiyet ushın qanday áhmiyetke iye ekenligin de belgileydi. Sonıń ushın, imarat hám obektlerdi joybarlaw procesi tek ǵana fizikalıq obektti jaratıp emes, al onıń qorshaǵan ortalıqqa, jámiyetke hám ekonomikaǵa tásin tereń tallawdı talap etedi.

Arxitektura dizaynı

Arxitekturalıq dizayn - imarattıń sırtqı hám ishki kórinisin, onıń qurılıs materialların, reń hám formanı tańlawdı óz ishine aladı. Hár bir imarat yamasa obektiniń dizaynı óziniń maqseti hám paydalanıwshınıń talaplarına qarap islep shıǵıladı. Arxitekturalıq dizayn tek ǵana gózzallıqtı támiyinlew menen sheklenbesten, al imarattıń paydalanıw qolaylılıǵı hám qáwipsizligin de názerde tutadı.

Misal sıpatında, Dubaydaǵı Burj Xalifanı keltiriw múmkin. Bul imarat tek ǵana eń biyik imaratlardan biri bolıwı menen birge, arxitekturalıq dizaynı da ózine tán. Onıń sırtqı kórinisi hám strukturaları qala siluetine sáykes kelip, estetikalıq jaqtan da joqarı bahalanadı.

Funkcionál talaplar

Funkcionál talaplar imarattıń qalay islewin, onıń jaylasıwın, ólshemlerin, imkaniyatların hám paydalanıwshılar ushın qolaylılıqlardı támiyinlewdi anlatadı. Imarat yaki inshaattıń tiykarǵı funkciyası onıń paydalanılıw maqsetine qarap belgilenedi. Máselen, ofis imaratları ushın úlken hám keń ashıq maydanlar, jaqsı jaqtılandırıw hám samallatıw sisteması talap etiledi. Ózgeriwsheń klimat sharayatları hám ekosistemalardı esapqa alǵan halda, qurılıs materialları tańlanadı.

Londondağı The Shard imaratınıń dizayni de funkcional jaqtan innovaciyalıq qatnastı kórsetedi. Bul imarat ofisler, restoranlar hám jasaw orınların birlestirgen kóp funkciyalı imarat sıpatında qurılǵan. Hár bir bólimniń ózine tán funkcional talaplarına muwapıq islep shıǵılǵan.

Estetikalıq tárepleri

Estetikalıq tárepleri imarat hám inshaattıń sırtqı kórinisi, oniń forması, reńleri hám materialları menen baylanıslı. Estetikalıq dizayn tek ǵana sırtqı kórinisti gózzallandıruwdı emes, al imarattıń qorshagan ortalıq penen úylesiwın, tábiyiy kórinisti ashıwın, paydalanıwshılar ushın psixologiyalıq qolaylılıq jaratıwdı da názerde tutadı.

Misal retinde Parijdegi Luvr muzeyin kórip shıǵıw múmkin. Luvrdıń shiyshe piramida formasındaǵı kirisiw bólimin arxitektor Ieoh Ming Pei jaratqan, bul imarattıń eski hám jańa arxitekturalıq usılların birlestirgen ájayıp estetikalıq dizaynıń kórsetedi.

Qurılıs texnologiyaları hám innovaciýalar

Zamanagóy qurılıs texnologiyaları imarat hám obektlerdi joybarlawda innovaciyalıq kózqaraslardı qollanıwdı támiyinleydi. Imarattıń bekkemligin arttırıw, energiya nátiyjeliligin támiyinlew hám qorshaǵan ortalıqqa zıyan keltirmew ushın jańa materiallar hám texnologiyalar islep shıǵılmaqta.

Energiya nátiyjeliligi hám ekologiyalıq tazalıq talaplarına juwap beriw ushın qurılıs materialları sıpatında tábiyǵy hám qayta islenetuǵın materiallardan kóbirek paydalanılmaqta. Mısal ushın, Sinqapurdaǵı Marina Bay Sands miymanxana hám kewilashar kompleksinde energiya únemlewshi texnologiyalar hám ekologiyalıq dizaynlar integraciýalanǵan. Imarat jaqtılandırıw sisteması, hawa temperaturasın basqarıw sisteması hám suwdı qayta islew sistemaları energiya jumsalıwın azaytıwǵa qaratılǵan.

Ekologiyalıq joybarlawdıń jáne bir ayqın úlgisi - Bosco Verticale . Bul imaratlarda jasıl aymaqlardı kóbeytiw hám qaladaǵı ekologiyalıq ortalıqtı jaqsılaw ushın náller hám terekler ósirilgen. Joybarda ekologiyalıq teńsalmaqlılıqtı támiyinlew menen birge, estetikalıq sulıwlıq hám zamanagóy dizayn talapları birlestirilgen.

Bunday mısallar imarat hám inshaatlardı joybarlawda arxitekturalıq dizayn, funkcional talaplar hám ekologiyalıq jantasıwlardıń qanday áhmiyetke iye ekenligin kórsetedi. Imaratlar tek ǵana texnikalıq talaplarǵa juwap beriw emes, al olardıń jámiyetke hám qorshaǵan ortalıqqa tásiri de esapqa alınıwı kerek. Nátiyjede, hár bir imarat paydalanıwshılar ushın qolaylı, ekonomikalıq jaqtan nátiyjeli hám ekologiyalıq turaqlı bolıwǵa umtıladı.

Solay etip, imarat hám obektlerdi joybarlaw búgingi kúnde estetikalıq hám funkcionallıq talaplardı qanaatlandıruw menen birge, ekologiyalıq juwapkershilikti

de óz ishine alatuǵın kóp qırlı process sıpatında qalıplespekte. Bul tarawdaǵı jańa texnologiyalar hám kózqaraslar keleshekтеgi imaratlardıń jáne de jetik bolıwına tiykar jaratadı.

Juwmaq

Imarat hám inshaatlardı joybarlaw - bul kóp qırlı hám quramalı process bolıp, onıń tabısı kóplegen faktorlarǵa baylanıslı. Arxitekturalıq dizayn, funkcional talaplar hám estetikalıq tárepler, hár biri, óz nábwetinde, imarattıń islew nátiyjeliligini hám paydalanıwshılarǵa qolaylılıq jaratıw ushın zárúr. Hár bir joybar óziniń anıq talapları, maqseti hám sharayatlarına sáykes túrde islep shıǵılıwı kerek. Sonday-aq, zamanagóy qurılıs texnologiyaları hám innovaciyalıq usıllar imaratlardı jáne de bekkem, energiya únemleytuǵın hám ekologiyalıq taza etiw imkaniyatın beredi.

Arxitektura dizaynınıń estetikalıq tárepleri, imarattıń sırtqı kórinisi, onıń qorshagan ortalıqqa beyimlesiwsheńligi hám paydalanıwshılarǵa qolaylılıq jaratıw maqsetinde islep shıǵıladı. Imarattıń forması hám materialları tek ǵana sırtqı kórinisti gózzallandıruw menen sheklenbesten, al onıń ekologiyalıq turaqlılıǵın támiyinlewge, energiya nátiyjeliligini arttıruwǵa hám qorshagan ortalıqqa zıyan jetkermewge de qaratıladı.

PAYDALANILǴAN ADEBIYATLAR:

1. Kenneth Frampton
“Modern Architecture: A Critical History” (2007)
2. Aldo Rossi
“The Architecture of the City” (1982)
3. Francis D.K. Ching
“Building Construction Illustrated” (2014)
4. James Steele
“Sustainable Architecture”
5. ArchDaily (<https://www.archdaily.com/>)
6. The American Institute of Architects (AIA) (<https://www.aia.org/>)
7. Dezeen (<https://www.dezeen.com/>)